

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

07 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda,

examinând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către inculpatul Budeci Igor, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2020, în cauza penală în privința lui,

Budeci Igor xxxxx, născut la xxxxxx, originar r-nul xxxxxx, domiciliat în xxxxxxxx

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 01.04. 2019 – 27.05.2019;

Instanța de apel: 17.06.2019 – 18.05.2020;

Instanța de recurs: 09.12.2020 – 07.04.2021.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 27 mai 2019, Budeci Igor, a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.42 alin.(2), art.189 alin. (3) lit. c), e) Cod penal și condamnat în baza acestei Legi la o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis cu amendă în beneficiul statului în mărime de 1 500 (una mie cinci sute) unități convenționale, ce constituie 75 000 (șaptezeci și cinci mii) lei.

În conformitate cu art. 90 Cod penal, s-a suspendat condiționat executarea pedepsei închisorii, aplicată inculpatului Budeci Igor pe un termen de probă de 3 (trei) ani.

S-a încasat de la Budeci Igor în beneficiul statului suma de 768 (șapte sute șazeci și opt) lei, cu titlu de cheltuieli judiciare pentru efectuarea expertizei medico-legale;

A fost soluționată soarta corpurilor delict.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanța a constatat că, Budeci Igor, fiind în înțelegere prealabilă, de comun acord și împreună cu persoana în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, având intenția de a comite infracțiunea de șantaj, în perioada anului 2017, a elaborat un plan

criminal în vederea dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin amenințare cu aplicarea violenței fizice, în scopul îmbogățirii ilicite.

În aceste condiții, Budeci Igor, pe parcursul perioadei de timp cuprinse între începutul anului 2017 - februarie 2019, acționând prin participație complexă, distribuind preventiv rolurile fiecăruia, activând în calitate de coautor, pentru însușirea mijloacelor bănești de la victimă, amenințarea cu violență și aplicarea violenței în privința victimei, păstrarea, transportarea, depozitarea mijloacelor bănești obținuți din șantaj, a realizat acțiuni infracționale îndreptate spre deposedarea lui Toma M. de mijloace bănești în sumă de 100 000 lei.

Astfel, Budeci Igor împreună cu persoana în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată, pe parcursul perioadei de timp menționate, aflându-se în mun. Chișinău, având intenția dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin șantaj, dorind să dea aparență de legalitate acțiunilor sale, l-au determinat în repetate rânduri pe Toma M. să comercializeze droguri și produse etnobotanice, după care i-au comunicat precum că ar fi acumulat o datorie în sumă de 64 000 lei și este obligat să o achite într-un termen foarte restrâns. Ulterior, sub pretextul acestei datorii fictive, Toma M. era amenințat și maltratat fizic și psihic de către Budeci Igor și alte persoane, în vederea transmiterii mijloacelor bănești menționate, iar aproximativ în luna iunie 2018, Budeci Igor și persoana în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată, l-au informat pe numitul despre faptul că datoria sa față de ei a crescut până la 100 000 lei, amenințându-l cu răfuiala fizică în caz dacă va refuza transmiterea presupusei datorii. Potrivit planului infracțional stabilit, Budeci Igor, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, conștientizând urmările ce pot surveni în rezultatul acestora, având scopul îmbogățirii ilicite, la data de 06 octombrie 2018, în timp ce se afla împreună cu Toma M. pe str. xxxxxxxx, i-a aplicat ultimului mai multe lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite regiuni ale corpului și capului, comunicându-i că în cazul în care nu va restitui banii în sumă de 100 000 lei, datoria sa va crește, iar violența aplicată în privința lui va fi mai brutală. Astfel, la data de 31 octombrie 2018, persoane neidentificate la moment de organul de urmărire penală, acționând din numele lui Budeci Igor și persoanei în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată, l-au stopat pe Toma M. pe str. xxxxxxxx, unde având intenția creării ultimului a unei stări de anxietate, i-au aplicat o lovitură cu pumnul peste față, cauzând părții vătămate Toma M. fractura complexului zigomatic pe dreapta cu deplasare, fractura peretelui inferior al orbitei pe dreapta, hemosinus pe dreapta, fractura oaselor nazale fără deplasare, echimoză priorbital pe dreapta și la

nivelul piramidei nazale cu trecere pe rădăcină, care condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu, conform raportului de constatare medico-legală nr. xxxxxx din xxxxxx se califică ca vătămare corporală medie.

În continuare, Budeci Igor, în vederea realizării planului infracțional de dobândire a mijloacelor bănești prin amenințare, periodic îl contacta telefonic pe Toma M. reamintindu-i despre presupusa datorie, primind astfel de la el în mai multe tranșe în perioada de timp cuprinsă între lunile noiembrie 2018 - februarie 2019 mijloace bănești în sumă de 3700 lei. În rezultatul acțiunilor lui Budeci Igor, persoana în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, părții vătămate Toma M. i-au fost cauzate daune în proporții considerabile în sumă totală de 3700 lei și suferințe fizice și psihice.

Astfel prin acțiunile sale intenționate, Budeci Igor, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 42 alin. (2), art. 189 alin. (3) lit. c), e) Cod penal, conform indicilor calificativi *„șantajul, exprimat prin cererea de a transmite bunurile proprietarului și de a săvârși alte acțiuni cu caracter patrimonial, amenințând cu violență persoana, săvârșit de mai multe persoane, acțiuni însoțite de violență periculoasă pentru viață și sănătate, urmate de dobândirea bunurilor cerute”*

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Drozdov Ana, care a solicitat casarea parțială a sentinței primei instanțe în partea suspendării executării pedepsei cu închisoarea pe un termen de 3 ani, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Budeci Igor, să fie recunoscut culpabil de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (2), art. 189 alin. (3) lit. c), e) Cod penal și ai stabili pedeapsa de 5 (cinci) ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis cu amendă în beneficiul statului în mărime de 1 500 (una mie cinci sute) unități convenționale.

În motivarea cerințelor sale apelanta a invocat că:

- la stabilirea pedepsei instanța de fond nu a ținut cont de faptul că, inculpatul a săvârșit infracțiunea prin participare în calitate de autor, inculpatul anterior a comis de 7 ori infracțiuni, din diferite categorii, inclusiv din categoria celor grave, astfel acestuia de către instanță, i-a fost acordate mai multe șanse de fiecare dată pentru a-și corecta comportamentul său față de societate prin aplicarea pedepselor non privative de libertate, însă pedepsele aplicate nu și-au produs scopul legii penale prevăzut la art. 61 alin. (2) Cod penal;

- În toate 7 cazuri nu a conștientizat comportamentul său criminal manifestat în societate, și nu a întreprins careva măsuri de a se corecta în fața societății. Totodată nu a realizat faptul că în toate cazurile de condamnare în privința sa, instanța de judecată i-a acordat posibilitate de a-și corecta comportamentul său și nu l-a izolat de societate prin aplicarea pedepsei cu închisoare.

- prima instanța nu a ținut cont de caracterul infracțiunii incriminate, comiterea unei infracțiuni grave, prin intenție directă, de faptul că prin infracțiunea prevăzută de art. 189 alin.(3) lit. c), e) Cod penal, se aduc atingeri relațiilor sociale cu privire la ocrotirea patrimoniului persoanei, iar legiuitorul a prevăzut ca pedeapsă pentru asemenea fapte - exclusiv închisoarea, alte sancțiuni mai blânde nu sunt prevăzute;

- în acest context, pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și a pedepsei penale în strictă conformitate cu dispozițiile Codului penal

- inculpatul prin acțiunile sale ilegale, urmărea scop de cupiditate, îmbogățire, un scop de profit, fără a conștientiza faptul că în rezultatul acțiunilor sale ar putea fi prejudiciat patrimoniul altei persoane.

- prima instanța nu a reținut faptul că inculpatul, a săvârșit infracțiunea împreună cu alte persoane, în privința cărora urmărirea penală a fost disjunctă într-o procedură separată, inculpatul a comis infracțiunea, prin participare în calitate de autor, circumstanță agravantă prevăzută de art. 77 alin. (1) lit. c) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2020 a fost admis apelul declarat de către procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Drozdov Ana, casată parțial sentința primei instanțe în partea ce ține de individualizarea executării pedepsei, și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, prin care a fost exclusă aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal și dispusă executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

4.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, reieșind din multitudinea circumstanțelor care descriu infracțiunea respectivă nu este rațională soluția primei instanțe a dispune suspendarea executării pedepsei, în acest sens găsim veridice și aplicabile argumentele invocate în apel.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel a relevat că, prima instanță aplicând în privința inculpatului Budeci Igor prevederile art.90 Codul penal, nu a motivat necesitatea soluției respective și nu a dat eficiență cuvenită prevederilor art.61 și art.75 Codul penal.

Totodată, instanța de apel a constatat că, inculpatul a fost anterior condamnat prin: 1) sentința Judecătoria Botanica mun.Chișinău din 16.03.2006, în baza art.187 alin.1 Codul penal, la închisoare 1 an cu suspendare pe un termen de 1 an; 2) sentința Judecătoria Botanica

mun.Chișinău din 30.05.2006, în baza art.186 alin. (2) Codul penal, procesul a fost încetat din motivul împăcării părților; 3) sentința Judecătorei Botanica mun.Chișinău din 20.12.2007, în baza art.217 alin. (2) Cod penal, la muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 100 ore; 4) sentința Judecătorei Centru mun.Chișinău din 11.06.2008, în baza art.217 alin.3 Codul penal, la închisoare 1 an cu suspendare pe un termen de 1 an; 5) sentința Judecătorei Ciocana mun.Chișinău din 08.06.2010, în baza art.199 alin. (1) Cod penal, la muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 120 ore; 6) sentința Judecătorei Ciocana mun.Chișinău din 20.09.2012, în baza art.287 alin. (2) lit.b), art.187 alin. (2) lit.b), f) Cod penal, la închisoare 5 an cu suspendare pe un termen de 3 ani; 7) sentința Judecătorei Chișinău (sediul central) din 25.05.2018, în baza art.217 alin. (2) Codul penal, la amendă în mărime de 400 unități convenționale.

Astfel, instanța de apel a remarcat că, inculpatul Budeci Igor a comis mai mult de șapte fapte prejudiciabile, fiind sancționat penal de șase ori. De fiecare dată inculpatul a fost sancționat prin aplicarea unei sancțiuni penale neprivative de libertate.

În acest sens, instanța de apel a menționat că aplicarea unor sancțiuni neprivative de libertate nu au avut nici un efect din punct de vedere al reeducării inculpatului, ultimul comițând ulterior alte infracțiuni. Astfel, nu există nici o circumstanță ce ar indica la faptul că la aplicarea celei de-a șaptea sancțiuni penale neprivative de libertate condamnatul se va corecta și nu va mai comite alte infracțiuni.

În concluzie, instanța de apel a statuat că pedeapsa stabilită de către instanța de fond cu aplicarea prevederilor art. 90 Codul penal, nu este echitabilă, întrucât nu este capabilă de a contribui la realizarea scopurilor pedepsei penale, cum ar fi restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum și de alte persoane.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către condamnatul Budeci Igor, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea totală a deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale, recurentul a indicat că:

- instanța de apel nu a elucidat corespunzător totalitate circumstanțelor de fapt și de drept ce rezultă din sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 27 ianuarie 2020 prin care a fost condamnată persoana în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată;

- instanța de apel neîntemeiat a respins cererea de reluare a cercetării judecătorești, neglijând aspectele importante expuse în prezenta cauză penală;

- examinând în fond cauza penală în privința persoanei în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată în procedură generală, instanța de fond a audiat detaliat partea vătămată și martorii, care au relatat alte circumstanțe de fapt, diferite de cele stabilite de către organul de urmărire penală, fapt ce a permis instanței de fond să dea o altă o altă încadrare juridică a acțiunilor lui persoanei în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată, iar în cauza penală de învinuire în privința lui Budeci Igor, instanțele ierarhic inferioare nu au avut o astfel de abordare;

- instanța de apel cert constatat că inculpatul persoana în privința căreia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată acționând în calitate de instigator l-a determinat pe Budeci Igor să săvârșească infracțiunea de samavolnicie, context în care, este la caz reîncadrarea acțiunilor sale în baza art. 352 alin. (2) lit. c) și d), chiar dacă cauza penală a fost examinată în conformitate cu prescripțiile statuate de art. 364/1 Cod de procedură penală.

6. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1¹ Cod de procedură penală, procurorul, a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru netemeinicia recursului ca inadmisibil, considerând corecte constatările instanței de apel în parte stabilirii pedepsei.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal constată că acesta este inadmisibil, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este declarat peste termen.

În conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală, termenul de atac cu recurs a deciziei instanței de apel este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 18 mai 2020, în prezența inculpatului Budeci Igor și a apărătorului acestuia Bargan Iurie, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel (f.d. 242, vol. III), fiind menționat că pronunțarea integrală a deciziei va avea loc la data de 17 iunie 2020.

Tot din procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 17 iunie 2020 (f.d. 242-243, vol. III) se constată că, la data stabilită, în prezența procurorului, a fost pronunțată decizia motivată.

Confirm materialelor cauzei, copia deciziei motivate, a fost expediată inculpatului Budeci Igor și apărătorului acestuia Bargan Iurie, fapt confirmat prin scrisoare de expediere a deciziei motivate (f.d.251, vol. III), ordine în care, se prezumă că inculpatul a cunoscut despre soluția pe caz, or acesta a participat la ședințele de judecată în cadrul examinării cauzei în Curtea de Apel Chișinău.

În continuare, Colegiul penal menționează că, condamnatul Budeci Igor a declarat recurs ordinar împotriva deciziei adoptate la caz, la data de **26 noiembrie 2020**, fapt confirmat prin ștampila cu numărul de înregistrare a Curții Supreme de Justiție.

Așadar, Colegiul penal specifică faptul că, pentru inculpatul Budeci Igor termenul de atac prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data de **18 iunie 2020**, adică a doua zi după pronunțarea deciziei motivate, ținând cont de dispozițiile art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală și expiră la **20 iulie 2020**.

Prin urmare, recursul condamnatului Budeci Igor declarat la 26 noiembrie 2020 nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, fiind depus peste 4 luni și 6 zile.

La acest capitol este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate.

Totodată, Colegiul penal menționează, că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza *Ponomariov vs Ucraina* (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de

introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza *Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10)*, în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

Prin urmare, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen.

Astfel, odată ce recursul ordinar al condamnatului Budeci Igor este declarat peste termen, urmează a fi dispusă inadmisibilitatea acestuia.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpatul Budeci Igor, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2020, în cauza penală privindu-l pe *Budeci Igor xxxxx* ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **21 mai 2021**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda